

Gençlik Edebiyatı

*Osman KARA**

Eser: Doç. Dr. Aliye Uslu Üstten, Gençlik Edebiyatı, Grafiker Yayınları, Ankara, 2014.

Öz

Bu çalışmada Doç. Dr. Aliye Uslu Üstten'in yazarı olduğu "Gençlik Edebiyatı" adlı eser tanıtılmıştır.

Anahtar Kelimeler: gençlik, gençlik edebiyatı, gençlik sorunları

Youth Literature

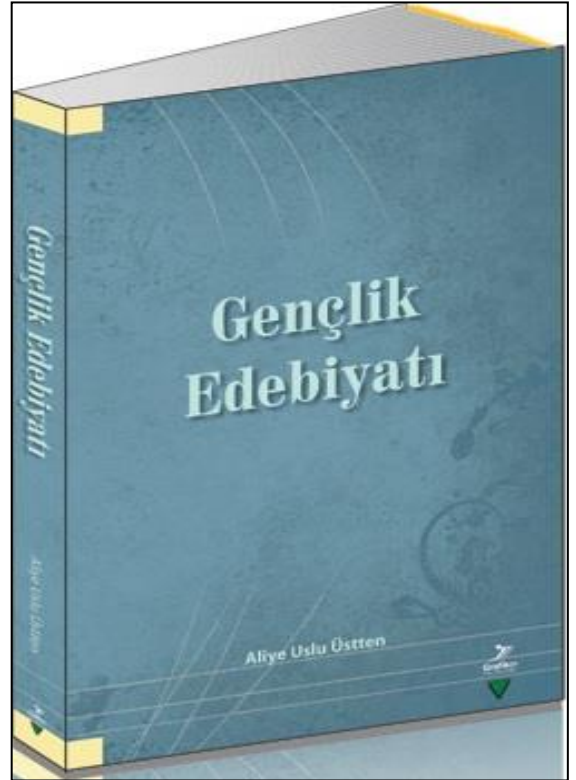
Abstract

In this study, the book entitled "Youth Literature" and written by Assoc. Prof. Aliye Uslu Üstten is introduced.

Keywords: youth, youth literature, youth problems

Giriş

Gençlere yönelik hazırlanan, estetik değeri yüksek bütün edebî eserler gençlik edebiyatını oluşturmaktadır. Çocuk edebiyatı ve yetişkin edebiyatı arasında bir geçiş dönemi edebiyatı olan gençlik edebiyatı, yeni ortaya çıkmış bir alandır. Türkiye'de bu alana yönelik ilk çalışmalar "Birleşmiş Milletlerin 1985 yılını Uluslararası Gençlik yılı ilan" (Özyer, 2006: 485-487) etmesiyle başlar. Bu durum gençlik edebiyatının, edebiyat bilimi içerisinde ne kadar yeni bir alan olduğunun göstergesidir. Gençlik edebiyatının yeni bir alan olmasının sebebi "kitapların doğrudan gençlere yönelik yazılmamış olması, hatta buna ihtiyaç olmadığı görüşüdür" (Üstten, 2014: 9).

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Bölümü. Giresun. osman_kara20@hotmail.com

Bilindiği gibi her yüzyılda çocuklara ve gençlere bakış açısı farklı olmuş, bu farklılık gençlik kavramının şekillenmesinde rol oynamıştır. Özellikle Tanzimat dönemine kadar gençliğin temeli olan çocukluğun toplumda ayrı bir yer teşkil ettiği dahi düşünülmemiştir. Çocuklar ve gençler yetişkinlerle bir tutulmuş, ağırlıklı olarak aynı eserleri okumuş, aynı kaynaktan beslenmişlerdir. Bu durum, uzun bir dönem tıpkı çocuklar gibi gençlerin de ilgi ve ihtiyacına uygun eserlerin verilememesine neden olmuştur. Günümüzde ise özellikle bilim, teknoloji ve sanat alanlarındaki gelişmeler neticesinde gençlerin bilişsel, duyuşsal özelliklerinin farklı olduğu tespit edilmiş, böylelikle gençlere yönelik eserlerin hazırlanmasının gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle gençlik edebiyatının gençlerin ilgi, ihtiyaç ve beklentilerine yönelik ürünler vermesi, onların psikolojik ve bilişsel gelişmelerine katkı sunması ve yetişkinliğe hazırlanmalarına kaynak oluşturması bakımından önemli ve bir o kadar yeni bir alan olduğu ifade edilebilir.

Bir geçiş dönemi olan gençlik edebiyatının sınırları, henüz çizilememiştir. Bu sebeple gelişmemiş, çocuk ve yetişkin edebiyatının gölgesinde kalmıştır. Gençlik edebiyatının edebiyat alanında yerini alması için sınırlarının belirlenmesi ve hitap ettiği hedef kitlenin özelliklerine uygun, estetik zevk kazandıracak eserlerin hazırlanıp gençler sunulması gerekmektedir. Gençlere yönelik eserlerin hazırlanmasında özellikle bu alana yönelik hazırlanan ve bilimsel verilerle, güncel çalışmalarla desteklenen teorik eserlerin katkısı göz ardı edilemez. Yeni bir alan olan gençlik edebiyatına yönelik hazırlanan eserlerden biri Doç. Dr. Aliye Uslu Üstten tarafından kaleme alınan “Gençlik Edebiyatı” adlı çalışmadır.

Bu çalışmada Doç. Dr. Aliye Uslu Üstten’in yazarı olduğu “Gençlik Edebiyatı” adlı eserin içerik ve alana sunduğu katkı açısından tanıtılması amaçlanmıştır.

Eser, Söz Başı ve Giriş bölümlerinin ardından dokuz temel başlık altında hazırlanmıştır. Bu başlıklar şunlardır: Ergenlik ve Genç Yetişkinlik Dönemleri, Gençlik Edebiyatı, Gençlik Edebiyatı Eserlerinde Bulunması Gereken Özellikler, Gençlik Edebiyatında Konu, Gençlik Edebiyatında Türler, Çocuk ve Gençlere Yönelik Süreli Yayınlar, Gençlik Edebiyatı ve Edebiyat Eğitimi, Sonuç ve Ekler.

Birinci bölüm olan “Ergenlik ve Genç Yetişkinlik Dönemleri” bölümünde bireyin, çocukluktan yaşlılığa doğru geçirdiği süreçteki gelişim evreleri anlatılmıştır. Bireysel farklılıklara bağlı olarak bu evrelerin çocuktan çocuga değişebildiği üzerinde durulmuştur. Bölümde bu evreler ve evrelerin özellikleri; ergenlik dönemi, genç yetişkinlik dönemi, gençlerde fiziksel, bilişsel ve ahlaki gelişim, gençlik ve gençlik sosyolojisi şeklinde alt başlıklarda ele alınarak gençlik kavramına yönelik bilimsel bilgiler verilmiştir.

İkinci bölüm olan “Gençlik Edebiyatı” bölümü iki tane alt başlıktan oluşmaktadır. Bu başlıklar: “Tanımı, Kapsamı ve Nitelikleri” ile “Dünyada ve Türkiye’de Gençlik Edebiyatı” şeklindedir. Birinci alt başlık olan “Tanımı, Kapsamı ve Nitelikleri” bölümünde, gençlik edebiyatının tanımı, alanı, hitap ettiği

kesim ve edebî eserlerde bulunması gereken özellikler anlatılmıştır. İkinci alt başlık olan “Dünya’da ve Türkiye’de Gençlik Edebiyatı” bölümünde ise dünyada gençlik edebiyatı olarak İngiltere, Amerika, Avustralya ve Almanya ülkeleri örneklem olarak incelenmiştir. Bu bölümde dünyada ve Türkiye’de gençlik edebiyatının nasıl başladığı ve ne tür çalışmalar yapıldığına dair bilgiler yer almaktadır.

Üçüncü bölüm olan “Gençlik Edebiyatı Eserlerinde Bulunması Gereken Özellikler” bölümü kendi içerisinde üç tane alt başlıktan oluşmaktadır. Bu başlıklar; “Biçim ve İç Yapı Özellikleri”, “Gençlik Edebiyatı Eserlerinde Söz Varlığı” ve “Okuyucu Kesim Özellikleri” şeklindedir. “Biçim ve İç Yapı Özellikleri” bölümünde kitabın boyutu, cildi, kapağı, rengi, kâğıt kalitesi, sayfa düzeni, yazı karakterleri, yazı boyutu, resimleri ve kitabın hedef kitlesi gibi dış unsurlar ile kitabın konusu, teması, mesajı, kahramanı, içerdiği çevre, dil ve anlatım gibi içeriğe dair unsurlar hakkında bilgiler yer almaktadır. “Gençlik Edebiyatı Eserlerinde Söz Varlığı” bölümünde, gençlerin söz varlığını geliştirmeye yönelik edebî eserler üretilmesi gerektiğine değinilmektedir. Gençlerin anlamını bildikleri kelimelerin fazla olmasına rağmen bu kelimeleri yeterince kullanamadıklarına dikkat çekilmektedir. Ayrıca söz varlığı konusuna dair bilgilerin de yer aldığı eserde, aktif söz varlığına değinilmiş ve gençlerin söz varlıklarını geliştirmeye yönelik eserlerde neler yapılabileceğine yönelik bilgilere yer verilmiştir. “Okuyucu Kesim Özellikleri” bölümünde ise okuyucu özelliklerine göre gençlik kavramı, dönemlere ayrılmıştır. Bu dönemlerdeki bireylerde olması gereken özelliklerden bahsedilmiştir.

Dördüncü bölüm olan “Gençlik Edebiyatında Konu” bölümünde gençlik edebiyatının kapsadığı hedef kitle ele alınmıştır. Bu hedef kitlenin yaşadığı bunalım, çatışmalar ve sorunlar ile bu sorunların edebiyata yansımaları örneklendirilerek sunulmuştur.

Beşinci bölüm olan “Gençlik Edebiyatında Türler” bölümünde masal, destan, efsane(söylence), fabl, hikâye, roman, çizgi roman, deneme, sohbet, köşe yazısı, biyografi, gezi yazısı, tiyatro ve şiir gibi edebî türlerin özellikleri üzerinde durulmuştur. Bu türlerin gençler üzerinde etkisi ele alınmıştır. Ayrıca teknolojik değişimin hayatın her alanına etki ettiği gibi edebiyata etki ettiğine değinilmiş, mevcut teknolojik gelişmeler sonucu yeni türlerin ortaya çıktığı ifade edilmiştir. İlaveten bu bölümde son yıllarda gençler arasında bir hayli kabul gören ve ilgiyle takip edilen *Wattpad*, *Pucca* ve *Yer Altı Edebiyatı* gibi yazın çalışmalarından ve bunların özelliklerinden bahsedilmiştir.

Altıncı bölüm olan “Çocuk ve Gençlere Yönelik Süreli Yayınlar” bölümünde ise gazete ve dergi yayınlarında çocuk ve gençlik kavramı üzerinde durulmuştur. Türkiye’de gazete ve dergi yayınlarının çocuklara ve gençlere yönelik ilk çalışmalarından detaylı olarak bahsedilmiş, bu çalışmaların özellikleri ele alınarak örnekler verilmiştir.

Yedinci bölüm olan “Gençlik Edebiyatı ve Edebiyat Eğitimi” bölümü dört alt başlık altında ele alınmıştır. Bu başlıklar “Gençlik ve Edebiyat Eğitimi”, “Popüler Kültürün Gençlik Edebiyatı Eğitimine Etkisi”, “Türk Dili ve Edebiyatı Öğretiminin Tarihi Gelişimi” ve “Türk Dili ve Edebiyatı Dersinde Gençlik

Edebiyatının Yeri” şeklindedir. “Gençlik ve Edebiyat Eğitimi” bölümünde gençlik edebiyatının bireyin gelişimine katkısı, “Popüler Kültürün Gençlik Edebiyatı Eğitimine Etkisi” bölümünde ise popüler kültürün sunduğu hayatın gençler üzerindeki etkisi ve gençlere hazır kimlikler sunması ele alınmıştır. Bununla birlikte gençlerin kendi kültürlerinin öğrenilip yaşatılmasındaki rolüne, kültür aktarımında gençlerin etkisine ilişkin bilgilere de yer verilmiştir. Ayrıca bu bölümde edebiyat ve kültürlerarası karşılaştırma açısından da gençlik edebiyatının önemli bir yeri olduğundan bahsedilmiştir. “Türk Dili ve Edebiyatı Öğretiminin Tarihi Gelişimi” bölümünde Türk dili ve edebiyatına yönelik çalışmalarla ilgili bilgiler verilmiştir. Osmanlı Devletinin İznik Orhaniye Medresesinden başlayarak, Ortaöğretim Türk Edebiyatı Dersi 9, 10, 11 ve 12. Sınıflar Öğretim Programına kadar olan süreçte yaşanan Türk dili ve edebiyatı alanındaki gelişmeler anlatılmıştır. Bu süreçte başta önemli yazarların, eğitimcilerin ve Atatürk’ün konu ile ilgili çalışmaları üzerinde durulmuştur.

Sekizinci bölüm olan “Sonuç” bölümünde gençlik edebiyatının şekillenip belli bir sınırının olmayışına değinilmiştir. Çocuk edebiyatı ve yetişkin edebiyatı sınırları belli olarak edebiyatta kendine yer edinirken, gençlik edebiyatının bu şekilde kendine bir yer bulamayışından bahsedilmiştir. Bu nedenle öncelikli olarak gençlik edebiyatının sınırlarının belirlenmesinin önem arz ettiği ifade edilmiştir. Ayrıca gençlik edebiyatının hak ettiği yeri bulabilmesi için yazarların ve eğitim fakültelerinin yapması gereken çalışmalar üzerinde durulmuştur.

Dokuzuncu bölüm “Ekler” bölümüdür. Bu bölümde edebî eserlerin kelime sayıları ile Türkçede en sık kullanılan kelimeler listeler hâlinde yer almaktadır.

Doç. Dr. Aliye Uslu Üstten tarafından kaleme alınan “Gençlik Edebiyatı” adlı eserde, gençlik kavramının ne olduğu, gençlik edebiyatının tanımı, özellikleri, tarihçesi, gelişimi, bu alanda yaşanan sorunlar, hitap ettiği hedef kitle ve bu kitleye etkisi vb. konular ele alınmaktadır. Bu bağlamda eser “Gençlik Edebiyatı” gibi edebiyat dünyasında kendine yer edinmeye çalışan bir alana yönelik hazırlanan ilk eserlerden biri olması hasebiyle ayrıca önem taşımaktadır.

Gençlik edebiyatına yönelik ilk çalışmalar arasındaki bu eser, alana yönelik kuramsal bilgiler ve örnekler içermektedir. Başta çocuk ve gençlik edebiyatı alanında akademik çalışmalar yapan bilim insanlarına, araştırmacılara ve eğitimcilere olmak üzere bu alana ilgi duyan tüm edebiyatseverlere katkı sunacak bir eserdir.

Kaynaklar

Özyer, N.(2006) Türkiye’de Gençlik Edebiyatı. S. Sever (Ed.), *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Sempozyum Kitabı* (s.485-487). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.

Uslu Üstten, A. (2014). *Gençlik edebiyatı*. Ankara: Grafiker Yayınları.